Învăţământul biblioteconomic la Universitatea din Oradea – o provocare neîmplinită

Dr. Claudia Pop
Departamentul pentru pregătirea şi perfecţionarea personalului didactic
Universitatea din Oradea
E-mail: doroftei_claudia@yahoo.com

Dr. Claudia Pop este lector la Universitatea din Oradea, Departamentul pentru pregătirea şi perfecţionarea personalului didactic. Predă cursuri de comunicare educaţională, managementul programelor educaţionale, managementul clasei, tehnici de comunicare.

Rezumat

Vocaţia şi pregătirea de specialitate corespunzătoare sunt izvorul competenţei, dragostei şi pasiunii pentru munca pe care o prestează. Slujitorii bibliotecilor şi ai altor structuri de informare nu pot acţiona convingător şi eficient decât fiind în posesia unor cunoştinţe biblioteconomice temeinice – capabili să pună permanent în relaţie informaţii diverse care orientează şi stimulează demersul cititorului. Progresiv informatizată, societatea a avut şi are nevoie de intermediari calificaţi ai schimburilor de informaţie, specialişti în orientarea utilizatorilor către toate tipurile de surse, capabili să sintetizeze un tablou informaţional în funcţie de cererea exprimată, să construiască reţele şi sisteme.

Cuvinte cheie: *biblioteconomie, Universitatea din Oradea, societatea informațională, program de studii*

Educaţia pentru cultura informaţiei este o responsabilitate a tuturor bibliotecilor. Este necesară însă abordarea strategică a acesteia şi, de asemenea, colaborarea între specialiştii din structurile infodocumentare şi experţii din zona învăţământului, a tehnologiei şi a altor discipline, pentru dezvoltarea unor programe care să favorizeze cultura informaţiei. Ea trebuie văzută ca un proces continuu care necesită interacţiunea tuturor părţilor implicate.

Relaţia „societate-informaţie” este indisolubilă. Schimbul de informaţii reprezintă o categorie esenţială în existenţa societăţii. Ceea ce a fost diferit de la o etapă la alta a fost conţinutul şi intensitatea transferului de informaţii. Pe măsură ce informaţia s-a diversificat şi mesajele au devenit mai complicate, mai determinate, mai numeroase în procesul de transfer s-au produs specializări, au intervenit forme noi de organizare şi memorizare. În lumea contemporană, odată cu creşterea rolului ştiinţei în dezvoltarea societăţii, câmpul informaţiei ştiinţifice s-a extins, ocupînd un loc vast în sfera comunicării.

BDD-A27029 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:40 UTC)

Societatea informaţională este o formă nouă a civilizaţiei umane în care accesul egal şi universal la informaţie în corelaţie cu o infrastructură informaţională şi de comunicare dezvoltată contribuie la o dezvoltarea social-economică durabilă. În societatea informaţională cunoştinţele sînt recunoscute ca un factor esenţial al dezvoltării. Societatea informaţională este caracterizată prin sporirea rolului informaţiei şi cunoaşterii, crearea unui spaţiu informaţional global capabil să asigure comunicarea informaţională eficientă dintre membrii societăţii, accesul lor la resursele informaţionale mondiale. (1)

Exponent al lumii „materiei cenuşii", bibliotecarul trebuie să fie un om cu o cultură vastă, care să cunoască universul de gânduri al unei cărţi. Bibliotecarul trebuie să fie un spirit critic, capabil să discearnă între vaşori şi non-valori. În baza acestui spirit el trebuie să contribuie substanţial la difuzarea culturii şi educaţiei, la formarea tineretului, la conservarea şi totodată la evoluţia socio-cultural, la promovarea gustului publicului cititor.

Vocaţia şi pregătirea de specialitate corespunzătoare sunt izvorul competenţei, dragostei şi pasiunii pentru munca ce o prestează. Slujitorii bibliotecilor şi ai altor structuri de informare nu pot acţiona convingător şi eficient decât fiind în posesia unor cunoştinţe biblioteconomice temeinice – capabili să pună în permanent în relaţie informaţii diverse care orientează şi stimulează demersul cititorului. Progresiv informatizată, societatea a avut şi are nevoie de intermediari calificaţi ai schimburilor de informaţie, specialişti în orientarea utilizatorilor către toate tipurile de surse, capabili să pună în relaţie activă masivele de informaţii, să sintetizeze un tablou informaţional în funcţie de cererea exprimată, să construiască reţele şi sisteme. În domeniul bibliologiei şi ştiinţei informării, învăţământul de specialitate, desfiinţat o vreme, a fost creat din nou începând cu anul 1990.

Pe lângă Secţia de Bibliologie şi Ştiinţa Informării la Universitatea din Bucureşti, s-au constituit până în prezent alte secţii de acest gen în centrele universitare existente la acea vreme – Sibiu, Braşov, Târgovişte, Cluj-Napoca, Oradea, Suceava.

La Oradea în cadrul Facultăţii de Litere, a funcţionat începând cu anul 1996, Secţia de Bibliologie şi Biblioteconomie. Aceasta s-a orientat încă de la început mai ales in direcţia formării specialiştilor în biblioteconomie. Acest fenomen se explică printr-o necesitate obiectivă, la vremea respectivă – comunităţile bibliotecare din judeţ nu beneficiau pe atunci de foarte multă vreme de forme universitare de învăţământ şi duceau lipsă de specialişti. De regulă, studenţii înscrişi la această secţie urmau cursuri orientate spre discipline generale, limbă română, limbi străine, istorie, cultură şi civilizaţie, discipline orientate spre documentare. În fond, discipline care să le asigure o bază de informaţii utile multidisciplinare.

Stabilirea tipurilor de cursuri a fost influenţată uneori şi de disponibilul de cadre didactice ce le putea susţine, precum şi de profilul facultăţii în care funcţiona secţia. În toate structurile de învăţământ cea mai mare parte a cursurilor era reprezentată de biblioteconomie şi discipline generale.

Ponderea tipurilor de discipline varia de la secţie la secţie, dar predominante în toate programele de învăţământ sunt cursurile tradiţionale de catalogare şi clsificare. Disciplinele clasice, de cultură generală de specialitate, absolut necesare formării unui profesionist în informare-documentare erau şi ele bine reprezentate în programa de

BDD-A27029 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:40 UTC)

învăţământ. Noile tehnologii erau predate în cursuri distincte, grupate în două mari teme – introducere în ştiinţa informării şi informatizarea bibliotecilor.

Nevoia crescândă de informare în structurile economice, culturale etc şi necesitatea gestionării informaţiei au făcut simţită utilitatea specialiştilor în domeniul ştiinţei informării – aceştia treabuie să poată colecta, prelucra şi disemina la cerere informaţia de orice gen ar fi ea. Societatea informaţională devenea, in acea perioadă, o realitate tot mai stringentă având impact în toate domeniile de activitate, deci şi în biblioteconomie, conferind un rol tot mai important Sistemelor de Informare. Incapacitatea ţinerii sub observaţie a informaţiei tot mai bundente a dus la declanşarea unei crize informaţionale în cadrul bibliotecilor privite ca principale centre de distribuire şi diseminare a informaţiei.

Înainte de impactul cu informatizarea, bibliotecile aveau misiunea de conservare a patrimoniului, de constituire şi îmbogăţire a colecţiilor şi de punerea lor la dispoziţia cititorilor. Informatizarea transforma biblioteca în uzina care trata informaţia, realizând comunicarea rapidă şi completă a informaţiilor către utilizator. Stundenţii înscrişi la această secţie învăţau să selecţioneze opere reprezentative ale scriitorilor şi creaţiile ştiinţifice, produse de-a lungul secolelor, să construiască cu răbdare şi migală elementele primare ale cercetării şi ştiinţei de mâine.

Misiunea viitorului bibliotecar era văzută ca fiind de intermediar între instrumentele moderne şi utilizator, misiune care este crucială şi în momentul actual şi care cere dezvoltarea competenţei bibliotecarilor, arhiviştilor, documentariştilor în aşa fel, încât să fie acoperite toate segmentele de activitate dintr-o bibliotecă.

În ceea ce priveşte Planul de Învăţământ aplicat la Secţia Bibliologie şi Biblioteconomie, care forma specialişti în ştiinţa informării a fost astfel concepută încât să cuprindă într-o structură logică şi unitară toate procesele existente în colectarea, prelucrarea şi difuzarea informaţiei. Dacă la început a existat o problemă cu care s-au confruntat toate structurile de învăţământ de acest gen, şi anume bibliografia existentă pentru studenţi şi profesori – cărţi, cursuri, acum această problemă delicată s-a rezolvat. Nume sonore din domeniu au realizat şi realizează lucrări ştiinţifice de valoare, tocmai pentru a uşura munca cadrelor didactice, dar şi munca de cercetare a studenţilor. Se remarcă o creştere a numărului de lucrări româneşti având ca subiect prelucrarea modernă a informaţiei – managementul informaţiei, informatizarea sistemelor de informare etc.

Din păcate, învăţământul biblioteconomic de la Universitatea din Oradea şi-a închis porţile cu ultima promoţie, cea din anul 2008. Totuşi, trebuie amintit faptul că in această perioadă de 12 ani, s-au specializat şi perfecţionat în domeniul bibliotecomic nouă promoţii, peste 150 de specialişti în biblioteconomie, care şi-au gasit locul in instituţii de cultură, învăţământ etc : biblioteci şcolare, biblioteci universitare, centre de documentare şi informare, biblioteci publice, centre culturale in ţară sau de peste hotare.

În ultimii săi ani, învăţământul biblioteconomic de la Oradea a încercat şi în mare măsură a reuşit să se adaptaze la noile exigenţe ale societăţii, la noile aşteptări ale profesioniştilor şi la normele mondiale. Fără specialişti, bibliotecile şi centrele de documentare şi informare riscau să mărească distanţa care le despărţea de structurile biblioteconomice din ţările avansate.

Dezvoltându-se într-o lume care se află în continuă schimbare, această formă de învăţământ a trebuit să găsească metodele cele mai adecvate cu realităţile din biblioteci. Programele încercau să asigure studenţilor un nivel convenabil de cultură generală,

BDD-A27029 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:40 UTC)

posibilitatea de a stăpâni tehnicile specifice şi abilităţile pe care le cer folosirea calculatorului şi accesul la reţele şi baze de date.

Pentru sistemul de organizare cu patru ani de studiu, disciplinele din domeniul bibliologiei şi biblioteconomiei ocupă jumătate din numărul de ore al planului de învăţământ, cealaltă parte fiind destinată disciplinelor de pregătire generală şi cursurilor opţionale. Dintre acestea amintim: Introducere în ştiinţa informării, Biblioteconomie generală, Bibliografie generală, Istoria scrisului şi a cărţii, Practică de specialitate, Dezvoltarea şi evidenţa colecţiilor, Catalogarea şi indexarea documentelor, Istoria presei, Gestiunea şi comunicarea documentelor, Limbaje de indexare, Managementul de bibliotecă, Automatizarea bibliotecilor, Teorii şi tehnici de catalogare, Legislaţie de bibliotecă, Istoria bibliotecilor, Arhivistică, Management informaţional etc.

Din anul 2002, o secţie cu dublă specializare a fost autorizată sa funcţioneze. Astfel, partea de biblioteconomie este identică cu planul de învăţământ de la secţia de biblioteconomie, iar la partea de limbă română, franceză, italiană, germană, franceză, exista alt plan, in funcţie de specialitate, bine gândit şi structurat. Studenţii din anul III şi IV realizau şi practică pedagogică în şcoli generale şi licee. Modulul pedagogic era obligatoriu pentru toţi studenţii, indiferent de secţia la care erau inscrişi.

Corpul profesoral se afla încă la primii paşi, preocupat fiind mai ales de buna structurare a programelor de studii. Primele promoţii de absolvenţi specialişti in biblioteconomie nu se gândeau serios la o viitoare profesie de bibliotecar. Deşi studiul biblioteconomic este interesant oferind o gamă diversă şi atrăgătoare de cursuri, biblioteca nu era locul visat de studenţii care îşi doreau o carieră. Această reţinere era justificată dacă ne gândim la statutul social al bibliotecarului şi la salariile mici, nemaivorbind de condiţiile de lucru din cele mai multe biblioteci la acea vreme.

Este interesant de observat, ca după primele şase promoţii de absolvenţi, foarte puţini studenţi au reuşit să se integreze în viaţa universitară, să-şi găsească suficiente motivaţii care să le asigure mai târziu, după absolvire, nu numai practicarea unei meserii de bibliotecar, arhivist sau documentarist, ci şi sentimentul unei împliniri umane în plan profesional şi personal. În acest sens se căuta mereu o motivaţie puternică care să-l facă pe student să înţeleagă importanţa studiului şi a cercetării în acest domeniu.

Învăţământul biblioteconomic de la Oradea şi sistemul său informaţional, pe tot parcusul existenţei sale, s-a aflat într-un proces de transformare continuă, care trebuie perceput ca modificare amplă a sistemului în orientare, structură şi conţinut în concordanţă cu evoluţia cunoaşterii şi gândirii contemporane. Trecerea de la pregătirea bazată pe nevoile stricte ale profesiunii în sine, la o pregătire flexibilă, care pune accentul pe capacitatea de a rezolva problemele multiple, abilităţi cognitive de bază, pe capacitatea de adaptare la un context social de schimbare, nu se poate fără o pregătire de specialitate.

Din varii motive, de ordin financiar sau de reorganizare si restructurare a Universităţii din Oradea, specializarea Bibliologie- Biblioteconomie, respectic Bibliologie- O limbă şi literatură (română, franceză, italiană, germană, engleză) îşi incetează activitatea in anul 2008, fiind desfiinţate ca specializări din cadrul Facultăţii de Litere.

Referințe bibliografice

(1) CABAC, V.; GUTAN, V. *Bazele culturii informaţionale: curs univ.* Bălţi: Presa univ. bălţeană, 2007.

BDD-A27029 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:40 UTC)